

Smerternes gådefulde puslespil

Forskningen i fibromyalgiens komplekse smertebillede er en daglig kamp fra passionerede videnskabsfolk på evig jagt efter at knytte nye brikker sammen i smerternes gådefulde puslespil. En af pionererne er professor Lars Arendt-Nielsen, som her giver en opdatering på fibromyalgiforskningen netop nu.

Den usynlige smerte

Du ser jo ikke syg ud...! Den kommentar er desværre en fast bestanddel af mange fibromyalgiramtes hverdag, fordi et liv med en kronisk smertesygdom kan være usynligt for omgivelserne. Det kan være svært at begribe, hvordan et menneske kan leve hver dag med så stærke smerter, at det er som at leve med hånden på en buldrende kogeplade eller som at have kroppen viklet ind i den skarpeste pigtråd. De billeder bruger fibromyalgiramte selv til at sætte ord på, hvor invaliderende fibromyalgiens usynlige smerter kan være. Men hvordan kan man gøre de usynlige smerter synlige for omgivelserne?

Videnskabelig teknikker til at måle smerte

Netop det spørgsmål står helt centralt i smerteforskningen, forklarer professor Lars Arendt-Nielsen fra Aalborg Universitet.

”Fibromyalgipatienter blev jo stemplet som neurotiske for 30 år siden, og det var den manglende anerkendelse af fibromyalgiramtes smerter, som var med til at starte min interesse for hele smerteområdet. Jeg ville nemlig gerne udvikle videnskabelige teknikker til at måle smerter.”

Sådanne teknikker er blevet udviklet, hvor man blandt andet udsætter fibromyalgiramte for smertepåvirkninger forskellige steder på kroppen, samtidig med at man overvåger patienternes smertereaktion, som eksempelvis kan være en smertetærskel eller en reaktion fra hjernen. Disse videnskabelige smertemålingsteknikker påviser utvetydigt, at mennesker med fibromyalgi reagerer meget kraftigere på smerte end den gennemsnitlige person, betoner Lars Arendt.

Lars Arendt-Nielsen er professor på Aalborg Universitet, hvor han er del af den humane smerteforskningsgruppe, der er blandt verdens største og mest produktive. Forskningen fokuserer specielt på måling af såkaldte neuroplastiske mekanismer i smertesystemet.

Disse mekanismer er afgørende for, at patienter med kroniske smerter udvikler et overfølsomt smertesystem. Gruppens internationale status skyldes primært de objektive smertemålingsmetoder, der er udviklet og klinisk afprøvet.

”Fibromyalgipatienter blev jo stemplet som neurotiske for 30 år siden, og det var den manglende anerkendelse af fibromyalgiramtes smerter, som var med til at starte min interesse for hele smerteområdet. Jeg ville nemlig gerne udvikle videnskabelige teknikker til at måle smerter.”

*Side 1 af 3 - læs
side 2 nedenfor*

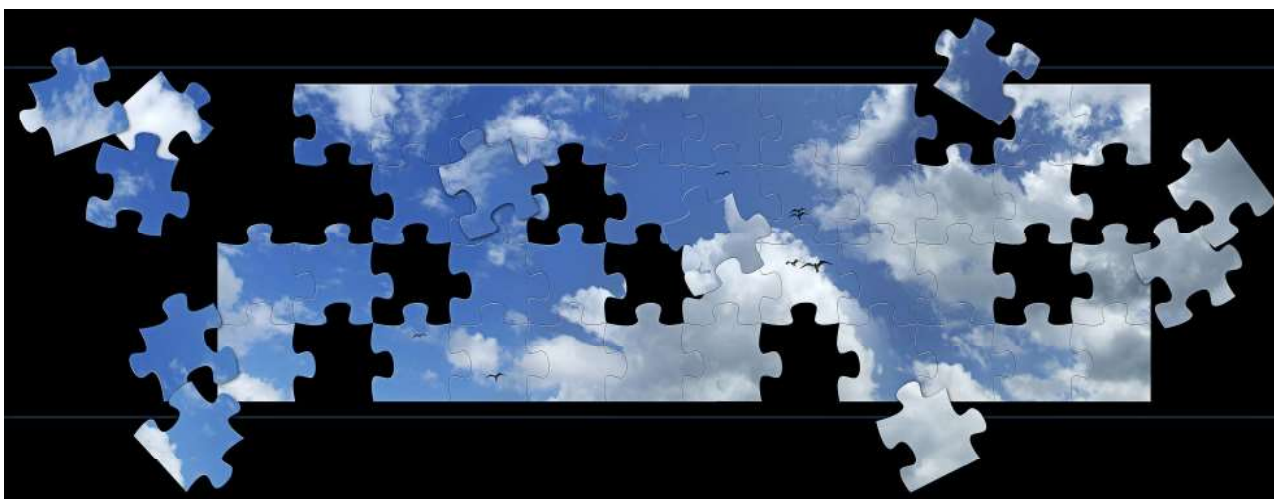
Immunsystem ude af balance

En mulig forklaring på det overfølsomme smertesystem kan være, at fibromyalgiramtes immunsystem er ude af balance, påpeger Lars Arendt. I den forbindelse henviser han til den helt aktuelle forskning i medicinen LDN, som er en forkortelse for 'Lav-Dosis-Naltrexone'.

"Naltrexone kan måske reducere smerterne hos mange fibromyalgiramte, og det skyldes formentlig, at Naltrexone kan være medvirkende til blandt andet at genskabe en balance i immunsystemet eller hæmme de såkaldte gliacellers produktion af smertefremkaldende substanser. En forbedret balance i immunsystemet har vist sig i forskellige studier at have en positiv effekt på smerten."

Fibromyalgi og genetik

Forskningen i fibromyalgi og andre kroniske smertesygdomme har også fokuseret på genetikken med henblik på at finde en særlig genetisk sammensætning hos fibromyalgiramte. Der har imidlertid ikke vist sig nogen specifik genetisk profil, men den genetiske forskning har fået en ny disciplin kaldet 'epigenetik'. Her søger videnskaben at afdække, hvorledes miljøpåvirkninger kan påvirke genernes funktion, og det område har allerede vist sig meget succesfuldt indenfor cancerbehandling. Det er håbet, at man ligeledes kan finde specifikke epigenetiske forandringer, som er af betydning for kroniske smertepatienter.

Dag for dag knyttes nye brikker sammen i forståelsen af smerternes gådefulde puslespil. Med denne forståelse bliver de usynlige smerter mere og mere synlige, og det giver håb om et bedre liv for alle med fibromyalgi.

Nye brikker i puslespillet

Som del af forskningen i epigenetik er Lars Arendt i færd med til at undersøge tvillinger, hvor den ene har udviklet fibromyalgi.

"Her står vi med to mennesker, som genetisk er ret identiske. Men den ene tvilling har alligevel udviklet en kronisk smertesygdom, mens den anden ikke har. To så modsatrettede sygdomsforløb kan i nogle tilfælde henføres til forskellige livsforløb med forskellige ydre påvirkninger fra omgivelserne, som kan ændre det såkaldte 'epigenetiske fingeraftryk'. Når dette fingeraftryk ændres, kan der ske en ændring i den måde, hvorpå generne udtrykker forskellige smerteproducerende substanser. Eller også kan der ske ændringer i nogle af de smertereceptorer, som er af betydning."

Nye elementer føjes altså hele tiden til forståelsen af kroniske smerternes indvirkning på den menneskelige krop, og Lars Arendt glæder sig over, at smertepatienterne spiller en stadig større rolle i den globale videnskabelige indsats. Et stærkere samspil mellem den professionelle verden og patientverdenen er således en mærkesag for Lars Arendt i sit hverv som præsident for den internationale smerteorganisation IASP (International Association for the Study of Pain).

“Ved verdenskongressen på smerteområdet i Boston i 2018 havde vi et område, hvor smertepatienter kunne mødes og diskutere de videnskabelige oplæg direkte med forskerne. Ydermere har vi etableret et globalt forum for smertepatienter, og jeg er stolt over, at det er lykkedes at integrere smertepatienter og deres patientforeninger i langt stærkere grad i det globale arbejde på smerteområdet.”

Det lange og seje træk

Så langt – så godt. Mange landvindinger er nået for fibromyalgiramte og andre smertepatienter i de 30 år, hvor Lars Arendt har været en af smerteforskningens pionerer. Men når man lader blikket vandre hen over nogle af de mange nedslag i forskningens fremskridt, vil det uundgåelige spørgsmål lyde: Hvornår omsættes forskningsresultaterne i nye og mere effektive behandlingsmetoder? Til det svarer Lars Arendt:

”Forskningen i epigenetik og i immunsystemets betydning for fibromyalgipatienter kan vise sig at være afgørende nybrud, som giver håb om nye behandlingsmuligheder. Men desværre er det jo ikke noget, som sker indenfor den allernærmeste fremtid. Som det gælder med al forskning, skal der gennemføres grundige kliniske forsøg over en årrække, før vi måske står med nye behandlingsmetoder. Så det er det lange, seje træk, vi stadig skal igennem.”

Ethvert menneske, som lever med konsekvenserne af livet med fibromyalgi, drømmer naturligvis om, at ”den ultimative behandling” mod fibromyalgi en dag bliver virkelighed. Men det er desværre ikke muligt at afslutte denne artikel med nogen garantier om udfaldet af forskningen i fibromyalgi. Sikkert og vist er det dog, at dag for dag knyttes nye brikker sammen i forståelsen af smerternes gådefulde puslespil. Med denne forståelse bliver de usynlige smerter mere og mere synlige, og det giver håb om et bedre liv for alle med fibromyalgi.